

Slavenski dom

Štev. 67

U Ljubljani, 21. marca 1936

Feto 1.

Ustaje in upori v Hararju — Mohamedanci prehajajo k Italijanom Abesinija postala plen nesloge

Harar, 21. marca. o. V pokrajini Hararju postaja notranji položaj vse bolj nevzdržen. Poročila zadnjih dni govore o velikih nasprotjih, ki so že od nekdaj bila v tem predelu Abesinije, ki je v verskem pogledu zelo mešana. Zadnje dni pa je prišlo do odkritega izražanja sovraštva proti vladajočim Amharcem, ki zapirajo in izkoriščajo vsa ostala plemena v Abesiniji. Veliko število muslimanskih in poganskih domačinov je pobegnilo iz svojih vasi in se javilo italijanskim predstražam. Ti pripovedujejo, da je v Hararju vse gospodarsko življenje in vsa trgovina ohromela. Cesta, ki veže Diredauro s Hararjem in po kateri se je še pred nekaj meseci razvijal velikanski promet, je danes čisto zapuščena, kajti tolpe abesinskih ubežnikov plenijo vse, kar jim pride pod roko. Zato ni čudno, da prebivalstvo v tem predelu sprejema Italijane kot svoje osvobodilce. Neguš si sicer zelo prizadeva, da bi dobil simpatije mohamedanskega prebivalstva in je zadnje čase naslovljal nanj več proglasov, toda vse brez uspeha. Sovraštvo mohamedancev, ki ga podžigajo razumljivo tudi Italijani s

svojo propagando, je zadnje čase naraslo tako, da vlada povsod odkrito mnenje, da bo abesinska nadvlada nad tem predelom v najkrajšem času nehala.

Sodžamski podkralj izpuščen

Addis Abeba, 21. marca. o. Dopisniki tujih listov poročajo, da je neguš vrnil svobodo rasu Hailu, bivšemu podkralju v Godžamu, ki je bil dalj časa zaprt. Ras Hailu je eden najvplivnejših članov abesinskega plemstva, zaradi tega ga misli cesar postaviti znova za godžamskega guvernerja. Takoj, ko je prišel iz ječe je ras Hailu imel več dolgih razgovorov z zastopniki sedanje abesinske vlade. To imenovanje rasa Hailu za guvernerja v Godžamu gre na rovaš uporov v tej pokrajini, ki jih meni abesinska vlada potolažiti na ta način, da imenuje priljubljene dostojanstvenike za vladarja v tej pokrajini.

Prestolonaslednica na bojišču

Napoli, 21. marca. Pred nedavnim je z novo italijansko bolničarsko ladjo odplula v Asmaro so-

proga italijanskega prestolonaslednika Marija Jose. Visoka dama je dovršila več tečajev za bolniške sestree, predvsem za one, ki imajo posla s tropskimi boleznimi. Kot strežnica namerava ostati v eni izmed novih bolnišnic v Asmari.

London, 21. marca. o. Abesinski minister Wolde Marian je v spremstvu glasovitega francoskega profesorja Jezeja, nekakega napol uradnega zagovornika abesinskih interesov pri ZN prišel v London, da prisostvuje seji Sveta trinajstice, ki bo odločila o usodi sankcij. Wolde Marian je poslal generalnemu tajniku ZN obvestilo, da je Abesinija sprejela povabilo ZN, naj preneha s sovražnostmi. V tem odgovoru poudarja abesinsko željo po miru in naglašajo dejstvo, da italijanske čete kar naprej napadajo abesinske pokrajine. Odločno zanika, da bi Abesinija iskala pogojev in prilik za ločen mir z Italijo. Abesinija ne zahteva pri mirovnih pogajanjih nič drugega, kakor da ji Zveza narodov s svojo moralno silo zajamči nedotakljivost njenega ozemlja.

Flandin proti sankcijam

Pariz, 21. marca. AA. Havas poroča: V svojem poročilu parlamentu je Flandin v vprašanju spora med Italijo in Abesinijo izjavil sledeče: »Povdaril sem že, kako sem se trudil in v koliko sem uspel, da bi obnovil mirovno fronto Strese, ki mora biti sedaj uresničena, ko se bodo začela mirovna pogajanja, ki sem jih predlagal v Ženevi. Ta pogajanja bi morala privedi do skorajšnjega konca sovražnosti in sankcij.«

Uradni krogi so sinoči podčrtali važnost te izjave in izjavili, da je treba konec sovražnosti in sankcij smatrati čisto za francoski predlog. Flandin ni vodil nobenih posebnih pogajanj v tej smeri z Grandijem v Londonu in se nato tudi ni sestal z italijanskim veleposlanikom v Parizu. Ko je Flandin predlagal ono resolucijo v odboru osemnajstice, se ni poprej sestal z italijanskim zastopnikom. Flandin je tudi včeraj postopal na isti način. Flandin meni, da bo imel več uspeha, če spontano stavi svoje predloge kot pa pozneje, če jih predhodno zavije v dolgotrajna pogajanja, ki navadno vso zadevo zapeljejo na stran pot. Če hoče Francija ohraniti svoje mednarodne obveze, potem mora na vsak način ohraniti svoje prijateljstvo z Italijo. Flandin hoče ustvariti tako razpoloženje, ki bi bilo ugodno za pogajanja.

Zadnja seja franc. parlamenta

Pariz, 21. marca. AA. Havas poroča: Zjutraj ob 3 je bila zaključena zadnja seja parlamenta, ki je bil izvoljen leta 1932. Na tej zadnji seji je parlament izglasoval gotovo število zakonskih predlogov, ki so bili na dnevnem redu. Prva seja novega parlamenta se bo vršila 1. junija. Zadnja seja je zaključil z daljšim govorom ministrski predsednik Sarraut, ki je izjavil, da je lahko vesel, da se je zadnja seja zaključila z lepo soglasnostjo po govoru zunanjega ministra Flandina, ki je zbral Francijo enotno okoli sebe.

Nato je Sarraut izjavil, da bo vlada vodila volitve lojalno in korektno in ne bo v nobeni smeri poskušala vplivati na njihov potek. Poslanci lahko povedo svojim volilcem, da v vsej dobi republike ni bilo tako težkih trenutkov, kakor smo jih preživeli v zadnjih starih letih. Dopusite, da ob tej priliki izrazim željo, da bi nova skupščina bila prežeta s temi vodilnimi mislimi: z ljubeznijo napram domovini, vdanostjo do republike in spoštovanjem parlamentarnih ustanov.

Washington pod vodo

Washington, 21. marca. AA. DNB. poroča: Sedanja poplava v USA je največja po letu 1889. Vsi mostovi, ki večje Washington za Virginijo ali z jugom, so ali poplavljeni ali pa so zaprti za promet, ker je nevarno, da se porušijo. Reka Potomac drvi s strašno hitrostjo in silo mimo Washingtona. Vsi hiše, ki so na obali te reke, so pod vodo in mnoge od njih se rušijo. Promet na reki je popolnoma nemogoč. Voda meče čolne in večje ladje ob srebne mostov in stebrov se stebrom se razbija. Predsednik Roosevelt je odložil svoj dopust do petka. Roosevelt je tudi objavil proglas na narod, da naj se ustvari pomožni fond, ki bi znašal 3 milijone dolarjev za tiste družine, ki so v 11 državah severnoameriške unije izgubile ali prišli te katastrofe celotno premoženje. Uradniki delajo noč in dan, da spravljajo na varno tajne akte in ostale važne dokumente iz vladnih palač, ki so v nevarnosti, da bodo poplavljeni.

Hauptmann bo usmrten

New York, 21. marca. AA. iz Trentona poročajo, da je izvrševanje smrtni kazni nad Hauptmannom določena na dan 31. marca ob 20. Prisostvovali bodo samo novinarji in uradne osebnosti. Med tem časom se bo guverner poskušal sesti s Condonom.

Barva podmornic

London, 21. marca. AA. Britanska admiralieta je izdala nekatere izpremembe in dopolnitve dosedanjih določb o podmorniški službi v britanski mornarici. Te izpremembe in dopolnitve določajo med drugim tudi barve podmornic. Tiste podmornice, ki so namenjene predvsem službi na Atlantiku, imajo biti barvane zelenkasto sivo, v Sredozemskem morju modro, v Rdečem morju pa rdeče, da jih nasprotnik čim težje opazi.

Prijet defraudant

Maribor, 21. marca. Snoči je prišla mariborska policija v nekem mariborskem hotelu Franja Poturice iz Zagreba, ki ga zasleduje zagrebska policija zaradi povelja zneska 17.000 din. Pri njem so našli še 15.000 din. Poturica se je seveda znašel pri grafu, od koder ga bodo najbrž odpeljali v Zagreb.

Uzemenska poročila

Bohinja, Bohinjsko jezero: +2 jasno, mirno, snega ni.
Kranjska gora—Rateče—Planica: —3, barometer slabo mirno, jasno, 10—20 cm snega.
Vršč—Krnica—Tamar: 200 cm snega.
Vogel: —4, sončno, vzhodni veter, 5 cm pršiča na trdi podlagi.
Zelenica: —1, jasno, mirno, 150—500 cm solnatega snega.
Mozirska koča na Golteh: —6, snega 80 cm, sonat, jasno in mirno.
Vel. Planina: —3, jasno, sončno, 90 cm solnatega snega.
Dom na Kravcu: —4, jasno, sončno, 100 cm zrnatega snega.
Kredarica: —5, na stari podlagi 35 cm novega suhega snega.
Slaničeva koča: —6, jasno, sončno, zrna snega.

Do londonskih določbah in mirovnih predlogih se Eden, Flandin, Van Zeeland poročali vladam

Krmarji Evrope govore

Pariz, 21. marca. V izjavi, ki jo je včeraj podal g. Flandin v poslanski zbornici, naglašal uspehe, ki jih je v Londonu dosegla francoska delegacija. Izjava pravi, da je francoska delegacija skupaj za zastopnike Velike Britanije, Italije in Belgije dosegla sporazum o ukrepih za ohranitev miru v Evropi. Ta sporazum bo zavarovalo francosko-belgijsko vojaško sodelovanje. Te ukrepe bo morala Nemčija sprejeti, ker bo to pogoj za začetek o zavarovanju porenjskih meja.

Izjava zlasti povdarja, da da Velika Britanija, če bi se pogajanja z Nemčijo izjalovila, Franciji izrečna pomoč in o izvršitvi praktičnih ukrepov, ki utegegov pripomoči k varnosti Francije in Belgije pred neizvzvanim napadom.

Dalje pravi izjava, da bosta francoski in britanski generalni štab v stalni zvezi. Tako se bo za primer, da Nemčija te predloge odkloni, ne samo ohranila veljavo lokarnske pogodbe med štirimi velicilami, ki so ji ostale zveste, nego bodo to pogodbo celo nove določbe okrepile. Velika Britanija je bila po prejšnji pogodbi samo garantska država, zdaj bi pa postala neposredni podpisnik pogodbe, to se pravi, Velika Britanija bi se neposredno obvezala Franciji in Belgiji z določbami o vzajemni pomoči.

Flandin

V svojem govoru je Flandin poudaril zlasti važnost sistema kolektivne varnosti, ki ga je treba razčistiti na vso Zapadno in Srednjo Evropo. Organizacija miru zahteva omejitev oboroževanja in zmanjšanje gospodarske napetosti. Razlike, ki so se pokazale med francoskim in angleškim stališčem, niso bile take, da bi mogle omajati sodelovanje med obema državama.

Flandinov govor je tako v Parizu, kakor v Londonu vzbudil veliko pozornost in veliko odobravanje. Verjetno je, da bo ta govor odločilno vplival tudi na sešalek Sveta trinajstih v ponedeljek.

Eden

London, 21. marca. Včeraj je v zbornici poročal zun. minister Eden o sporazumu, ki ga je Anglija sklenila z Italijo, Francijo in Belgijo ter pri tem dejal, da je ta sporazum vrnil zaupanje v mednarodno pravo ter ustvaril pogoje, po katerih se bo spet vzpostavilo evropsko ravnotežje. Angleška vlada se bo zavzela za to, da se lokarnska pogodba uveljavi v vsej svoji moči, zaradi tega bo prosila Nemčijo, da v nekaterih svojih zahtevah odneha. To se zlasti tiče zopetne nemške zasedbe demilitariziranega pasu v Porenu. V nadaljnjem govoru se je Eden dotaknil tudi omejitve oboroževanja in gospodarskih odnosov med posameznimi državami. Upa, da bo nemška vlada upoštevala

vse razloge, ki so ji bili navedeni in, da bo vodila pametno politiko.

Van Zeeland

Bruselj, 21. marca. AA. Zunanji minister Van Zeeland je dal danes popoldne v poslanski zbornici izjavo o londonskem sporazumu. Van Zeeland je seznanil poslance z vsebino londonskega sporazuma med štirimi lokarnskimi državami in je dejal med drugim, da je zdaj prepričan, da je mir zagotovljen. Porenjski statut, je povdaril Van Zeeland, bo revidiran. Zdaj imamo poročila za primer

Spomenica lokarnskih držav

London, 21. marca. AA. DNB poroča: V memorandumu lokarnskih držav se pravi med drugim:

Predstavniki Belgije, Francije, Anglije in Italije jemljejo na znanje predlog resolucije, ki sta ga predložili Belgija in Francija, v katerem se ugotavlja dejstvo kršitve člena 43 versajske mirovne pogodbe od strani Nemčije. Zastopniki teh držav menijo:

1. Da si Nemčija s tem korakom ni pridobila nobenih zakonitih pravic.
2. Ta enostranski korak Nemčije, ki je izrazil elemente nove vznemirjenosti v mednarodnih odnosih, pomeni veliko ogražanje evropske varnosti.

Zaradi tega izjavljajo, da nič, kar se je zgodilo pred ali po kršitvi, ne more imeti značaja osvoboditve od kakršnihkoli obvez lokarnske pogodbe. Istočasno se te države obvezujejo, da bodo tako naročile svojim generalnim štabom, da naj stopijo v zvezo in da naj prouče obveze, ki nastajajo po določbah pogodbe med temi državami in ki nastopijo v slučaju neizvzvanega napada.

Predstavniki lokarnskih držav so sklenili, da pozovejo Nemčijo, da naj predloži mednarodnemu sodišču v Haagu dokaze o neskladnosti med pogodbnimi med sovjetsko Rusijo in Francijo in pa lokarnsko pogodbo. Nemčija se naj obveže, da bo priznala določbe te obsebe z rezervo odredb člena 7, št. 2 te pogodbe. Prav tako vabijo Nemčijo, naj pristane na sledeče začasne odredbe, ki bodo ostale v veljavi do konca pogajanj, predvidenih v alineji 78:

1. Vse prevoze čet ali vojnega materiala v cono, označenem v členu 43 se takoj ustavi.
2. Delovna služba in vse ostale organizacije morajo ostati poslej v istem številnem stanju, kakor so bile pred 7. marcem t. l.
3. V tej coni se ne smejo graditi utrdbe in vršiti nobena velika terenska dela.

Graditi se tudi ne smejo letališča in po-

pravljati se ne smejo že obstoječa letališča. Francija in Belgija se obvezujeta, da v tem času ne bosta pošiljali ojačenj na mejo. Lokarnske države pa se obvezujejo, da bodo v tem času izvršile vse potrebne korake, ki naj omogočijo:

1. Organizira naj se mednarodna vojska garantnih držav, ki bo poslana v garnizije razorožene cone, in sicer v liniji, ki bo šla 20 km od francoski in belgijski meji na nemškem ozemlju.

2. Ustanovi se mednarodna komisija, ki bo nadzirala izvrševanje obvez.

V poglavju 7 tega memorandumu se pravi: V zvezi z nemškim memorandumom od 7. marca so države podpisnice sklenile, da predlagajo nemški vladi, če izrečno pristane na pogoje, da naj sodeluje pri pogajanjih, kjer se bo razpravljalo o sledečem:

1. O predlogih 2 do 5, ki jih je Nemčija postavila v svojem memorandumu od 7. marca;
2. o spremembi statuta Porenja;
3. o paktih o vzajemni pomoči, ki bodo odprti vsem državam podpisnicam lokarnske pogodbe.

Vse štiri velesile so se sporazumele, da se omeji utrjevanje cone, ki se bo kasneje določila. V poglavju 8 se pravi, da bodo velesile podpisale, da se pri DN spremeni resolucija o sklicanju velike mednarodne konference, na kateri bi se razpravljalo:

1. O splošnem varnostnem paktu na podlagi člena 16 pakta DN;
2. o omejevanju oboroževanja;
3. o mednarodnih gospodarskih sporazumih;
4. o predlogih, ki se nanašajo na Avstrijo in Češkoslovaško.

V zadnjem poglavju se pravi, da 1. države obvestijo DN o kršitvi pogodbe in da 2. v zvezi s tem predložijo svetu DN to resolucijo.

Program jap. vlade

Tokio, 20. marca. AA. (Havas. Nekateri današnji jutranjki prinašajo nove podrobnosti o programu nove Hirotove vlade in poudarjajo med drugim tele točke njegovega programa:

1. Delo za okrepitev državne obrambe, in sicer: a) moderniziranje opreme vojske; b) okrepitev japonske mornarice in čim boljše usposobljenosti japonskih pomorskih sil za akcijo v zapadnem Pacifiku; c) izdelava načrta za mobilizacijo industrije za potrebo državne obrambe; d) izdelava načrta za zagotovitev čim izdatnejših petrolejskih rezerv za Japonsko.

2. Delo za ozdravljenje japonskih financ. Pri tem delu sta najvažnejši točki: a) znatno povišanje davkov, in b) največje celo vrsto notranjih posojil.

vojske, za katero se bo trudila tudi v bodoče. Z vsemi silami bo podpirala v prvi vrsti motorizacijo svojih vojnih enot, ki so se v Vzhodni Africi izkazale kot najbolj prožne enice. Svoj ekspoze je zaključil s slavospevom velikim zmagam v Africi, fašistični Italiji in svojem Duceju. Povedal je, da je Italija tudi doma vsak trenutek vedno pripravljena zoperstaviti se vsakomur,

Pota italijanske politike

Rim, 21. marca. Včeraj so prispeli v Rim avstrijski zvezni kancler dr. Schuschnigg in zun. minister Berger Waldenecker ter madžarski min. predsednik general Goembös in zun. minister Koloman Kanya. Na kolodvoru je avstrijske in madžarske državnike sprejel del italijanske vlade z Mussolinijem na čelu, ki je prišel k sprejemu v uniformi korporala fašistične milice. Mussolini se je z državnikoma Avstrije in Madžarske zelo pristrčno pozdravil.

Italija dobi albanski petrolej

Tirana, 21. marca. b. Po uradnem obvestilu albanske agencije sta včeraj podpisali novo pogodbo Italija in Albanija. Ta pogodba je gospodarskega in finančnega položaja in ureja vprašanje posojila 100 milijonov zlatih frankov, ki jih je italijanska vlada dala Albaniji že leta 1931. Včeraj pa so podpisali dopolnilno pogodbo in pravilnik k dosednji trgovski pogodbi med Italijo in Albanijo. V tej pogodbi je

Italijanska vojska

Rim 21. marca. Včeraj se je v fašistični zbornici začela razprava o proračunu vojnega ministrstva. Poročilo je podal državni podtajnik v vojnem ministrstvu general Baistrocchi. V poročilu je general Baistrocchi poudarjal, da je proračuna predviden samo za redne izdatke italijanske vojske, za vojsko v Afriki pa je treba, kakor doslej, iskati krihla drugod. Od začetka vojne je bilo poslanih v Vzhodno Afriko 200 tisoč vojakov, 20 tisoč častnikov in 15 tisoč podčastnikov. V Afriki pa je tudi več stotisoč vojakov, nacionalnih in kolonijskih odredov in veliko število delavcev. Doma pa ima Italija stalno pod orožjem 1 milijon 200 tisoč vojakov. Baistrocchi je naglašal, da polaga italijanska vlada največjo važnost na tehnično opremo svoje

Govor senatorja Djordjevića

O integralnem jugoslovenstvu

V debato, ki se je vršila po govoru ministrskega predstavnika dr. Stojadinovića, je posegel tudi senator Dragoslav Djordjević, ki je imel sledeči govor:

Megleni pojmi

Pri nas se pre pogosto govori o unitaristični nacionalni misli, o integralnem jugoslovenskem nacionalizmu o integralnem jugoslovenstvu in slično. Nihče pa se ni doslej zadosti potrudil, da bi točno opredelil formalno in stvarno označbo pojma jugoslovenskega nacionalnega unitarizma. Ako tako zvanu integralno jugoslovenstvo in tako zvanu jugoslovenski nacionalni unitarizem pomenita, da se morajo pojmi Srb, Hrvat, Slovenec, stopiti popolnoma, to se pravi številčno v eno, a dejansko, da morajo ta tri imena, ki jih je ustvarila zgodovina in se jih narod tako krčevito oprijela, popolnoma izginiti, potem je s tem dejansko postavljen problem, ki je ne samo doslej ostal nerešen, temveč je sploh nerešljiv. Če imenovani pojmi pomenijo to, potem se ne smemo čuditi, da je v našem političnem življenju prišlo do nepoštenih borb med predstavniki takega jugoslovenstva in onih, ki takega jugoslovenskega nacionalizma ne samo da nečejo, temveč ga tudi razumeti ne morejo. Ali ni vsebina teh pojmov, da pomeni jugoslovenstvo pojem, ki znači široko narodno zajednico Srbov, Hrvatov in Slovencev, katerih narodna imena in narodna samostojnost ni treba, da v tako kratkem času izginejo. Če je temu tako, potem odpirajo pristajši tako enega kakor drugega jugoslovenstva že odprta vrata.

Nerešljiv problem

Da je jugoslovenski nacionalni unitarizem, ki naj bo številčno edinstvo vseh treh pojmov Srbov, Hrvatov in Slovencev, sploh nerešljiv, dokazuje med drugim tudi naša živa politična sedanjost. Z izvajanjem politike integralnega jugoslovenstva se je doseglo to, da so danes Hrvati večji Hrvati, kakor so sploh kdaj bili, da so Slovenci večji Slovenci, kakor kdaj sploh, da so tudi Srbi, posebno oni v Bosni, pripravljeni sprejeti poziv neke zelo odlične osebnosti s programom čistega srbskega nacionalizma. Ko poudarjam to dejstvo, moram takoj dodati, da nimamo doslej nobene škode od hrvatskega nacionalizma, niti od slovenskega nacionalizma, niti ne bomo imeli od bodočega srbskega, pri tem pa vedno poudarjajo državo kot nerazdružljivo enoto. In se pod enim pogojem, da na eni, kakor tudi na drugi in tretji strani pametni ljudje preprečijo, da se zdravi, širokogrudni in dalekovidni srbski nacionalizem, kakršen je vedno bil, ne sprevrže v nezdavi srbski šovinizmu, ter da se zdravi slovenski in hrvatski nacionalizem, zaradi katerih obojih srbski interesi nikdar niso bili prizadeži, ne preobrne v nezdavi slovenski in hrvatski šovinizmu. Ker bi v tem primeru trpela ne samo država, temveč še preje prav ta trojica sama.

Odkod hrvatska skupnost?

Grém pa tudi še dalje in poudarjam dejstvo, da so se danes skoro do poslednjega vsi Hrvati uvrstili v eno narodno fronto in da je do tega hrvatskega narodnega pokreta prišlo iz obrambe in po krivdi tako zvanega integralnega jugoslovenstva kot odgovor na jugoslovenski nacionalni unitarizem, ki je hotel prehitro in z nestrpnostjo izbrisati iz duše hrvatskega naroda vse ono, kar je narodu tako blizu in drago, posebno pa njegovo hrvatsko ime, za katero je pod tujimi oblastmi vodil težke borbe in katerega imena se ne more odreči na ljubo prav nobeni politični ideologiji in se ga tudi ne bo.

Tudi mi bomo dejansko doživeli pojav srbskega nacionalizma, ki se bo rodil kot reakcija in, če hočete, kot odpor proti brezosebni integralnemu jugoslovenstvu, ki hoče tudi iz duše srbskega naroda napraviti praznino. Namestu, da se držimo velikih besed našega velikega kralja Aleksandra I., ki je nekajkrat izjavil, da edinole dober Srb, edinole dober Hrvat in edinole dober Slovenec more biti tudi dober Jugoslovan in mesto, da pustimo, da iz zdravega in svobodno razvitega srbskega, hrvatskega in slovenskega nacionalizma na naraven način in v teku časa vzraste zdrav jugoslovenski nacionalizem, so se pri nas v politično življenje zanesla načela nestrpnega jugoslovenskega integralnega jugoslovenstva. In kot posledico tega imamo danes hrvatski, slovenski in srbski nacionalizem, ki rojeni v takem vzdušju in zaradi obrambe ter iz kljubovanja proti temu in takemu jugoslovenstvu prav lahko dovedejo pri vseh treh do nezdavnega šovinizma.

Hrvati pravijo: Mi hočemo skupnost s Srbi, hočemo državo s Srbi, kaj hočemo in kam hočemo brez njih. Toda enega pa ne maramo in nikdar in pod nobenim pogojem na to ne bomo pristali, da nehamo biti Hrvati. Hočemo državno skupnost s Srbi, toda ostanemo Hrvati. Vi Srbi se lahko odrečete svoja srbskega imena ter svoje in narodne zastave ter svojega grba, morete zaposlovati svoje srbske narodne tradicije, toda mi od vsega tega gotovo prav ničesar ne bomo storili. Tega ne storimo, ker nam to prav nič ni potrebno za naše skupno življenje, dalje pa tudi, ker je to popolnoma pogrešno e stališča zdravega in močnega nacionalnega življenja. To so stvarna in javna zagotovila Hrvatov napram Srbom. V prvi vrsti besede Hrvatov predstavnikom integralnega jugoslovenstva. Hrvati so s prav majhnimi izjemami razburjeni in vznemirjeni radi neprestanih in sumljivih zahtev integralnega jugoslovenstva, in so se postavili tudi tod v bran ter so na to odgovorili popolnoma enodušno zahtevo po ohranitvi hrvatske narodne samostojnosti.

Posledice

Ker ne verujejo, da morejo svojo narodno samostojnost ohraniti v tej naši urejeni državi, so nekateri od njih prišli na misel, na srečo le nekateri in ne najboljše, da je treba Hrvatov tudi teritorialno samostojnost, v kateri je edino mogoče ohraniti tudi narodno samostojnost. To je natežja posledica integralnega jugoslovenstva.

Pri nas so se vse preveč igrali s pojmom bratstva, bratske ljubezni in sličnim. Pa zakaj je treba v politiki toliko in take sentimentalnosti. Zakaj se pri tem ne polaga važnosti bolj na stvarno stran, bolj na dejanske koristi skupnega narodnega življenja. Da smo bolj pazili na dejanske potrebe narodov, bi gotovo skrbeli v prvi vrsti za ogromne koristi, ki smo jih vsi Srbi, Hrvati in Slovenci imeli od skupnega življenja. Rečem pa tudi odkrito, da bi bil jaz prvi srbski separatist, če bi to skupno državno življenje v katerikoli meri škodovalo interesom srbskega naroda, pa če tudi bi bili nam Slovenci in Hrvatje stokrat bratje. Kot tak bi se trudil, da bi z vsemi svojimi silami delal na to, da se

narod oprosti spon, ki so mu samo v škodo, a ne v korist. Prav tako bi bili Slovenci in Hrvatje izdajali svojega naroda, če ne bi z vsemi silami trgali a sebe škodljive spon, ko bi bili prepričani, da jim tako skupno življenje donaja samo škodo.

Danes so na srečo vsi Slovenci, Hrvatje in Srbi spoznali vsesrbanke koristi skupnega življenja v državi in danes poleg zahtev, da se ohranijo naše narodne samostojnosti, nimamo nikjer večjega separatističnega pokreta, ki bi si zastavil za cilj razkosanje državnega teritorija ali kaj sličnega.

Velikokrat so kazali na dr. Korošca kot na separatista kot na človeka, ki ni jugoslovensko nacionalno orienčiran. Jemljem dr. Korošca za primer, da pokažemo na dejstvo, da bi bil on morda brez kakega sentimentalnega razloga poslednji Slovenec, ki bi resno mislil na kakršnokoli teritorialno ali kako drugo cepljenje Slovenije. Korošec je preveč praktičen človek, da bi se s takimi mislimi bavil, in preveč dobro ve, da bi s takim razcepitvjem prišlo do carikovih meja, z njimi vred do prenehanja mnogostevnih slovenskih tvornic, ki se bogate z denarjem iz cele Jugoslavije. Prav tako pa je tudi z drugimi tako zvanimi separatisti.

Svoboden razvoj vsem

Hrvatje so jasno in odkrito postavili svojo zahtevo po ohranitvi hrvatske narodne samostojnosti. Kakšna rešitev je mogoča? Možno so tri rešitve. Ali ta pokret pri Hrvatih stremi s silo, ali omogočiti Hrvatom tudi teritorialno odcepitev, na podlagi katere bi oni mogli ohraniti svojo narodno samostojnost, ali pa najti neko tretjo rešitev. Takoj pa bom dejal, da je prva in druga rešitev nepraktična in dejansko neizvedljiva. Če Hrvatje hočejo ostati to kar so in to so bili skozi svojo zgodovino, potem bi bil greh ovirati jih v tem in zraven tega je tudi nemogoče v tem jih ovirati. Če Avstrija v tem ni uspeła, je tudi gotovo, da v tem ne bo uspela Jugoslavija.

Tretja rešitev bi bila kompromisna, treba bi bilo dovoliti Srbom, Hrvatom in Slovincem, da vsaj nekaj časa morejo ohraniti svoja narodna imena in druge narodne posebnosti, ki prav nič ne ovirajo skupnega življenja. Toda ne na zmanjšanih njihovih narodnih ozemljih, temveč na skupnem ozemlju Jugoslavije, to se pravi, dovoliti Hrvatom da hrvatsko, Srbom da srbsko in Slovincem da slovensko.

Ni treba, da se zadržujemo na malenkostnih stvarih, niti ni treba dogodkov opazovati brez njihove vzročne zveze, niti pričakovati vsega od avtoritete oblasti, temveč je treba iskati globoke in stvarne vzroke nemilih pojavov, o katerih govorimo obravnava interpelacija, in napraviti vsaj pol obrata naokrog in iti v tej stvari po stopinjah velikega kralja, in recimo: Srbi, Hrvatje in Slovenci, srbujte, hrvatujte in slovenujte, da boste mogli potem v polni meri tudi jugoslovaniti.

Mesto v Abesinijo — v kriminal

Mlademu Martinu, ki je bil rojen v sončnih gorah zelenega Stajerja, ni bila povsod šivanka in zato je že kot krojaški vajenec zapustil delavnico. Napotil se je po širini in belih cestah v svet. Navadil se je talinskega posla. Star komaj 25 let, že ima v črnih knjigah zaznamovanih 14 debelih točk na konto tatvin in vlomov. Poleti je Martin pohajal okrog. Prijubila se mu je Ljubljana. Posedaval je po parkih na klopih. Prišel je v družino, ki je živahno razpravljala o Abesincih in vojni. Med nje je prišel visokorasel Edvard, znan kot podjeten pustolovec, ki je bil v francoski tujski legiji in se je celo baje udeležil bojev proti Abdel Krimu v Maroku. Ta Edvard je dečkom pravil:

»Abesincijski cesarja jaz dobro poznam. V Maroku sva bila skupaj. Pojdimo mu na pomoč! Dobro nas bo plačal. Kaj naj tukaj sedimo brez posla?«

Mladenci so začeli premišljevali Edvardove načrte. Baje je z njim več obupancev, ki so bili brez strehe in kruha, odšlo po skrivnih potih abesinskemu cesarju na pomoč. Stirje fanije z Martinom pa so pozneje krenili kar čez mejo v Italijo, računajoč, da bodo lahko prišli na Francosko in od tam lažje v Abesinijo. V Italiji pa so se javili neki komisijski, ki je nabirala delavce za abesinsko podjetje. Bil so sprejeti. Zdravnik je vse štiri pregledal. Martina je odvrgel, češ, da je za tako podjetje preslaboten in je tudi bolan. Martin se je nato več mesecev potikal po Krasu. Pozneje pa so ga kot nadležnega tujca izgnali čez mejo.

Januarja se je znašel na meji brez prebite pare v žepu. Slabo oblečen. Pri Planini je nekemu kmetu ukradel praznično obleko, perilo in čevlje v vrednosti 1000 din. Pozneje pa je izmaknil v Brinju še par čevljev.

Pred malim senatom je prav ponižno priznal obe tatvine. Resignirano je pristavil:

»Kaj hočem? Boljši biti na toplem ko pa zunaj stradati in zmrzovati!«

Za osem mesecev bo Martin preskrbljen v varni hiši okrožnega sodišča.

Maribor

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 21. marca ob 20: »Bajaderas«. Gostuje Josip Povhe. Globoko znižane cene. Zadijlikrat. Nedelja, 22. marca ob 15: »Princezka in pastirček«. Znižane cene.

Ob 20: »Cigan baron«. Gostuje Josip Povhe.

Prijubljani komik Josip Povhe gostuje samo dvakrat. V soboto, 21. t. m. nastopi v vlogi Louisa Philippa v operi »Bajaderas«, ki bo obenem zadnja uprizoritev te opere. V nedeljo, 22. marca pa poje sinovierca Zsupana v operi »Cigan baron«. J. Povhe, ki je mariborski publiki še v najboljšem spominu izza svoječasnega angažmana v Mariboru. — Pri »Bajaderi« veljajo globoko znižane cene in se s sobotno uprizoritvijo slavi ta opera za več let z repertoarja.

Premiera drame »Siromakovo jagnje«, ki bo brezdvomno najzanimivejša letošnja dramska uprizoritev, bo v torek, 24. t. m. Ta drama spada med najboljše nemške moderne dramske proizvode, ki razen svoje nadvse učinkovite odrske obdelave že zanima radi zgodovinskih oseb, ki v njej nastopijo in ki sta sam Napoleon Bonaparte in prosluli policijski komisar Fouché. To dramo, ki jo je stavila gled. uprava na repertoar z velikimi stroški, režira glavni režiser J. Kovič. Za »Siromakovo jagnje« so nabavili popolnoma novo scenografijo, vse moške kostume in to za soliste, zbor, statiste je izgotovila gledališka krojačnica, damsko garderobo pa modni salon O. Nerafove v Mariboru.

Olroška predstava po znižanih cenah bo to nedeljo popoldne. Ponove spet uspelo Goljevo pravljico s peljem in godbo »Princezka in pastirček«, ki je deci tako všeč.

Seja občinskega sveta

Ljubljana, 21. marca.

Sinoči ob 5 je bila redna seja ljubljanskega občinskega sveta.

Dograditev bežigrajske šole

Med predsedstvenim poročilom, ki ga je podal župan dr. Adlešič, je bila posebno razveseljava ugotovitev, da je SUZOR končno odobril 5 milijonsko posojilo, ki ga je najela mestna občina za dograditev bežigrajske osnovne šole. S tem je končno rešena tako pereča zadeva šole, ki so jo začeli zidati brez denarja tik pred razpisanimi volitvami ter spravili iz ravnovesja vse mesne finance. Sedanja uprava zavežene zadeve ni mogla popraviti drugače, kakor da najame posojilo.

Poročila odsekov

Za finančni odsek je nato poročal dr. Korun o raznih prošnjah in pritožbah, ki se tičejo največ mestnih davščin. On je podal tudi poročilo tehničnega oddelka mesto ing. Horvata. Dr. Stele je poročal za gradbeni odsek, Martinčič za obrtno-industrijski odsek in Musar za direktorij mestne klavnice.

Ženska realna gimnazija

Zelo živahna je postala debata pri vprašanju mestne ženske realne gimnazije. Glede te gimnazije je bil sprejet sledeč sklep:

1. Omogoči naj se prelovritev mesne ženske realne gimnazije v državno gimnazijo. Naj se poskrbi, da bo banska uprava izpolnila zakonite pogoje, to je, da se slavijo državi v ta namen na razpolago poslopja, učila in inventar.

2. Mesna občina je pripravljena dati na razpolago tudi svoje poslopje, ako prevzame država vse učno osebe učiteljskega zbora mesne ženske realne gimnazije v Ljubljani, za kar obstoji zakonita možnost.

3. Župan se pooblašča, da vodi z ban. upravo in prosvetnim ministristvom dogovore o ureditvi lehi vprašanji ter ima nalogo, da poroča o uspehih dogovorov do 15. maja 1936 meslnemu svetu, ki si

Poljčanski rudarji stavkajo

Se za december niso dobili plače in sedaj stavkajo že tretjič v letošnjem letu.

Maribor, 20. marca.

Rudarji po drugih revirjih so siromaki, toda takih revežev gotovo ni nikjer drugje v naših krajih, kakor so v Stanovskem pri Poljčanah. Drugod dobivajo rudarji kljub vsemu praznovanju vsaj še skromno mezdo, v stanovskem premogokopu pa jim podjetje dolguje mezdo že od meseca decembra naprej. Že dvakrat so rudarji zaradi tega stopili v stavko, obakrat pa jih je podjetje potolažilo, da bo mezdo plačalo, čim se vrnejo na delo. Ostalo pa je žal pri obljubah in tako so bili sedaj rudarji prisiljeni, da so letos že v tretje stopili v stavko. Rudnik v Stanovskem zaposluje okrog 100 delavcev. Podjetje jim je že na jesen pričelo zaostajati z mezdo, vendar so do decembra z veliko težavo dobili to, kar so si prislužili s trdim delom. Od decembra naprej pa jim je začelo podjetje zaradi pomanjkanja gotovine mesto mezde izdajati kreditne nakaznice. S temi so rudarji potem kupovali pri trgovcih živila, pa le nekaj časa, ker so se potem tudi trgovci naveličali dajati na kredit, ker jim podjetje ni moglo nakaznic vnovčiti. Rudarji so zaradi tega stopili v stavko. Lastniki so jih potolažili, da jim bodo izplačali dolžno mezdo, čim se vrnejo na delo. Ker je ostalo samo pri obljubi, so začeli štrajkati drugi, pa tudi tedaj so se dali potolažiti. Sedaj so stopili tretjič v stavko in ne bodo poprej odnehali, dokler svojih pravic ne dosežejo. Rudarji vzdržujejo kljub štrajku redno stražo v rudniku, da se naprave ne pokvari. Ker je dobilo podjetje sedaj večjo državno dobavo — 200 vagonov premoga za našo železnico — bo gotovo skušalo čimprej izpolniti zahteve rudarjev.

Šentpavelska gimnazija -- hillerjevsko gnezdo

Maribor, 20. marca.

Pred nekaj dnevi smo poročali o begu štirih mladih 17 letnih dijakov iz znane benediktinske gimnazije v Šent Pavlu na Koroškem na jugoslovensko ozemlje. Fantički so pobegnili, ker so imeli na gimnaziji hillerjevsko organizacijo, katero so oblasti razkrinkale. Včeraj pa so pribežali pri Dravogradu na našo stran še trije tovarši iz Šentpavelske gimnazije. So to 18 letni Gerhard Wanke, 19 letni Ervin Krainz in 16 letni Maks Kortschak. Tudi ti trije so bili zapleteni v neko hillerjevsko zaroto in so se umaknili pred posledicami z begom, pri katerem so jim pomagali skrivni prijatelji hillerjanski izven zavoda. Fante so naši obmejni organi danes poslali v Maribor. Pripovedovali so, da je šentpavelska gimnazija pravo hillerjevsko gnezdo. Med 100 dijakov so jih imeli 56 organiziranih v hillerjanski organizaciji. Nekaj glavnih vodij so oblasti dale zapreti, glavni kolovodje so se pa rešili z begom na naše ozemlje.

Hrvatski priseljenci — ponarejalci

Komaj so obsojeni eni, že imajo druge.

Maribor, 20. marca.

Včeraj smo poročali o razpravi, ki se je vršila proti rodbini Podgajski iz Štrihovca pri St. Ilju. Stefan Podgajski starejši je bil obsojen zaradi ponarejanja denarja na 1 mesec strogega zapor, njegov sin Stefan na 4 mesece strogega zapor, obe ženski, Zora in Jelica Podgajski pa sta bili oproščeni. Kakor je sodišče ugotovilo, je razširjena med hrvatskimi priseljenici, ki so se zadnja leta naselili v obmejnih krajih Slovenskih gor, čudna strast za ponarejanje denarja. Dokaz temu je tudi slučaj, ki so ga odkrili včeraj. Na Jožefovanje v Studence je prišel včeraj tkalec Slavko Kovač iz Kozje pri Sv. Kunoti. Tudi Kovač je priseljence iz hrvatskega Zagorja. V studenskem dirndaju se je pojavil z novimi svetlimi dvajsetaki, ki jih je pridno zamenjaval pri raznih stojnicah in v gostilnah. Ti dvajsetaki pa so bili vsi iz kositra ter jih je Kovač sam vli nalašč za Studence, misleč, da jih bo v veliki gneči in živahnem prometu lažje in brez nevarnosti spravil v promet. Ponekod pa so vendar prodajalci opazili falsifikate ter obvestili o tem policijo. Po skrbnem opazovanju so detektivni sledilci izsledili Kovača ter mu zaplenili v žepu še štiri ponarejene dvajsetake. Nekaj časa se je skušal izgovarjati, potem pa je le prišel z barvo na dan. Priznal je da je dvajsetake sam vlival. Orožniška patrulja se je podala danes popoldne z njim na njegov dom na Kozjaku, kjer je pokazal v gozdu zakopane modele, ki so mu služili za napravo falsifikatov.

Izmislil si je napad

Maribor, 20. marca.

Pred nekaj dnevi so pripeljali od Sv. Lovrenca na Pohorju 34 letnega Florijana Kostira. Ima razbito lobanjo in težje notranje poškodbe. Kositer je pripovedoval, da so ga napadli neznan razbojnik na cesti v bližini Puščave, ko se je peljal na

pridružio prošle roke do nadaljnjega postopanja, ako dogovori ne uspejo.

Spremembe v odborih

Na predlog poročevalca personalno-pravnega odbora Avgusta Novaka je bila sprejeta ostavka ing. Rada Laha ter so bili izpolnjeni odbori sledeči: v personalni odbor Jos. Vider, v odbor za namestnike ing. Prelovšek, Rado Hribar, ing. Majce, dr. Mis in Oražem, v telnični odbor meslo Oražma Izidor Florjancič, v soc. politični odbor namesto Smerstuja Vider, v odsek za upravo nepremičnin Ivan Pavlin, v direktorij Mestne klavnice namesto ing. Laha ing. Majce, v odbor za oceno nabavk namesto ing. Hrovata dr. Azman in Andrejka, v upravni odbor za državne mešč. šole kot zastopnik staršev zobni zdravnik dr. Iv. Oblak, kot mestni zdravnik dr. Alčin Nanovo je na podlagi poročila revizijske komisije osnovan odbor za upravo Delavskega doma, v katerega so izvoljeni Kozamernik, Stojec, Andrejka, Sušnik in Baš. V Irošarinski odbor so izvoljeni dr. Korun, prof. Dermasija, Musar, Sušnik, Kralj, Oražem, Babnik, Andrejka in Soss. Nanovo je konstituiran upravni odbor plinarne in so izvoljeni: Geržinič, Babnik, dr. Korun in prof. Dermasija. V prehranjevalni odbor namesto ing. Laha Babnik. V odbor, ki ima nalogo sanirati zavarovanje mesnega delavstva in sploh urediti vprašanje mesnega delavstva, so izvoljeni: dr. Azman, dr. Kušej, dr. Korun, Likar, Baš in Sušnik.

Pravilnik za kulturni odbor

Dr. Stele je nato predložil pravilnik o organizaciji kulturnega oddelka in poslovanju kulturnega odbora. Po novih pravilnikih se izloča iz kulturnega oddelka fiskovni referat, ki preide na poklicnega novinarja. Ta bo neposredno podrejen predsedniku občine; s tem bo morda stik med mestno občino in časopisnim živahneši.

Sledilo je par vprašani, na katere je predsednik odgovarjal bodisi sproti bodisi jih odkazal pristojnim odsekom.

V tajni seji, ki je bila po zaključku javne, so bile na dnevnem redu osebne zadeve mestnih uslužbencev.

trdim delom. Od decembra naprej pa jim je začelo podjetje zaradi pomanjkanja gotovine mesto mezde izdajati kreditne nakaznice. S temi so rudarji potem kupovali pri trgovcih živila, pa le nekaj časa, ker so se potem tudi trgovci naveličali dajati na kredit, ker jim podjetje ni moglo nakaznic vnovčiti. Rudarji so zaradi tega stopili v stavko. Lastniki so jih potolažili, da jim bodo izplačali dolžno mezdo, čim se vrnejo na delo. Ker je ostalo samo pri obljubi, so začeli štrajkati drugi, pa tudi tedaj so se dali potolažiti. Sedaj so stopili tretjič v stavko in ne bodo poprej odnehali, dokler svojih pravic ne dosežejo. Rudarji vzdržujejo kljub štrajku redno stražo v rudniku, da se naprave ne pokvari. Ker je dobilo podjetje sedaj večjo državno dobavo — 200 vagonov premoga za našo železnico — bo gotovo skušalo čimprej izpolniti zahteve rudarjev.

kolesu. Podrli so ga na tla, ga izropali, potem pa ga prelepli in nazadnje vrgli v potok, kjer je prišel k zavesti ter se zatekel v Puščavo v gostilno Kores. Od tu so ga potem spravili v mariborsko bolnišnico. Na podlagi njegovega pripovedovanja so orožniki pri Sv. Lovrencu na Pohorju napravili pogon na drzne roparje, ki pa je ostal brezuspešen. Preiskali so potem ves slučaj in ugotovili, da je Kositer vse skupaj lepo potegnil za nos. Ni bil napaden od roparjev, ampak je sam v pianosti padel s kolesa globoko v potok Radolno, kjer si je razbil glavo. V mrzli vodi potoka je prišel k zavesti ter si je potem v Puščavi izmislil razburljivo zgodbo o roparjih, s katero je res vzbudil splošno usmiljenje, obenem pa je spravil v strah celo okolico. Kositra bodo zaradi tega poklicali pred sodnijo na odgovornost.

Oh, kaj se vse naredi z dalmatincem

Tako je vzkliknil državni tožilec pri neki prizivni razpravi pred malim senatom v sobi št. 79 v Ljubljani. Vinski trgovec Vlado Nazor je bil od okrajnega sodišča v Ljubljani obsojen po čl. 6 vinskega zakona na 200 din denarne kazni, ker je, kakor je poročala ovadba kletarskega nadzorika, prodajal cikujeno rdeče dalmatinsko vino. Trgovec takrat ni prišel k razpravi in je bil na okrajnem sodišču kontumaciran. Proti sodbi je vložil priziv na okrožno sodišče. V pritožbi je navedel pet prič, ki naj bi potrdile, da je vedno prodajal gostilničarjem dobro vino. Pred prizivni senat je prišel Nazor osebno brez branitelja. Sodnikom je zatrjeval: — Vedno sem prodajal dobro vino. — Priče niso povedale nič bistvenega v razbremenitev obtoženca. Državni tožilec je za napram obtožencu pripomnil, kakor smo gori omenili. Razprava je bila preložena na 3. aprila, da bo zaslišan inž. Gorup od kmetijskega odseka banske uprave.

Celje

Dijaška proslava

Krasno vreme, prvi spomladanski dan, je izdabilo popoldne številne Celjane, da so pohiteli v okolico. Lepo vreme pa ni motilo prijateljev katoliškega dijaštva, ki so popoldne popolnoma napolnili veliko dvorano Ljudske posojilnice, kjer so člani dijaške Marijanske kongregacije priredili svojo običajno vsakoletno dijaško proslavo.

Že nekaj let praznujejo celjski dijaki svoj dijaški praznik na god sv. Jožefa. Druga leta so bile na dnevnem redu navadno deklamacije, letos pa so dijaki — kongregantiši vprizorili v režiji g. Jurača Weiser-Jogodice-Savinskevo igr »Luč z gore«, ki nam kaže mladino v boju z visokimi vzori. Priznati moramo tako režiserju kakor tudi mladim igralcem, da so svojo nalogo nadvse častno rešili. Te vsakoletne proslave katoliškega dijaštva pridobivajo med celjskim prebivalstvom od leta do leta več simpatij in priznanja, čemur je najlepša priča tudi današnja številna udeležba, ki naj bo mlademu katoliškemu inteligenčnemu naraščanju najlepša vzpodbuda za nadaljnje delo.

Imej v misli vsako še tako neznamno dnevno dolžnost, pa boš srečno umrl.

Mongolija med dvema ognjema

Prav gotovo je mnogo Evropevcov, ki si popolnoma napačno predstavljajo deželo, ki sega v osrčje Azije, in v katero so danes uprte oči Japoncev in Rusov, ki so ob njene meje spravili toliko vojaštva, kot ga gotovo še ni bilo toliko dotedaj. To je Notranja Mongolija, ki je, čeprav bolj na papirju, še vedno kitajska provinca. Na sibirski meji postaja dan za dnem vse bolj živahno, ob njej so pripravljene ruske čete na udar. Globoko v azijski kontinent pa so se od vzhoda zajedli preko Mandžurije, živeli Japonci, ki hočejo do skrajnosti izkoristiti kitajsko nazadnjaštvo in so Kitajcem z razmeroma malimi milijoni segli preko glave. Gotovo imajo Rusi in Japonci svoje interese na tem, da si osvoje to deželo, ne morda radi njenega bogastva, ki ga je bore malo, temveč radi bolj pomembnih vzrokov, vsled katerih so si Rusi toliko prizadevali, da so dobili dostop na Tihi ocean, Japonci pa, da so našli zemlje za svoje pregošče naseljeno prebivalstvo.

Zapuščena železnica

Kakšna je ta neznana dežela Mongolija? Do nje jasna nam postane njena slika že, ako prečitamo samo to, kar nam je napisal neki Evropec o kratkem potovanju iz Pekinga, bivšega glavnega mesta Kitajske, v Kalgan, ki leži na meji notranje Mongolije. Na severnem kolodvoru v Pekingu stoji vlak, ki vozi v Kalgan. Vse bi lahko rekli o njem, samo tega ne, da je podoben našim evropskim vlakom, čeprav v še tako skritem kotu civiliziranega sveta. En sam voz ima označko prvega razreda, nato je nekaj tovornih vagonov, za temi pa kakšen ducat potniških vozov. To je prometno uredništvo kot pred sto leti v Evropi! Že sama lokomotiva ne more vzbuditi zaupanja v človeku. Kar je bilo boljšega, so Kitajci spravili že davno na varno v smeri proti Nankingu. Vsi boljši vozovi so torej izginili odtod, v Nanking ali kam drugam. Ostal je na tej progi, ki veže Peking z notranjo Mongolijo, samo en železniški voz I. razreda in še ta je popolnoma svojevrsten. V prvi polovici njegove notranjosti stoje štiri mize, nekaj polomljenih stolov in osem pljuvalnikov. Natakari, oblečeni v modro obleko, ki se mu na obrazu bere nezadovoljstvo, iz vrčka servira čaj, ki je bil že vračunjen z voznim listkom. Vsak čas so na ponudbo v žičnih košarah drobne zvite, vroče in mokre rutice, s katerimi si obriše obraz in roke. To je izvrstna osveževalna metoda! Morda katera naših gospa tega ne verjame? Naj se prepriča sama! Vzame naj rutico, naj jo pomoči v vročo parumirano vodo, jo dobro ovije in nato z njo krepko drgne obraz, seveda naj se izogne sminku. Takoj bo postala sveža, kot bi vstala iz vode. Posebno priporočljivo je ta način osveževanja uporabljati po obilnem in seveda dobrem kosilu ali pa, kadar z gosti sedite v zakajeni sobi. Videli boste kakšen vtis napravlja to nanje. Saj je vendar nekaj novega, nekaj originalnega, ne?

„Boljši“ potniki...

Ostali del prvotnega voza je razdeljen na tri dele. V njih potujejo »boljši gospodje«. Med temi je nek zaslužni učenjak, oblečen v svetlosivo svilo, nato moja malenkost in že smo pri kraju s to gosposko. V teh burnih časih pa nihče ne bo brez pravega vzroka potoval v Mongolijo, kajti tu se pripravlja borba, kakršne še ni videla ta zemlja. Z onim učenjakom sva se najprej začela prepirati za boljši prostor, to se pravi, vsak je hotel iz olikanosti imeti slabšega. Priklopili so lokomotivo, toda s tako silo, da je v vozu vse kar zašklopotalo. Okna so zarzljala, stene so se stresle, padala je posoda z miz, z groznim ropotom je padla na tla vseča postelja. Bilo je, kakor da se zemlja trese. Toda nič za to, peljemo se naprej, čeprav ne udobno, pa vendar...

Kitajski vojak

Kamorkoli tujec pogleda v teh krajih, vse ga opozarja na to, da se tod nekaj pripravlja. Na malih postajah ob progi povsod vidi kitajskega vojaka. Evropci si predstavljamo morda kitajsko vojsko kot neorganizirano in nedisciplinirano razbojniško tolpo. Toda v tem delamo Kitajcem krivico. Kitajski vojak napravi gotovo dober, če ne najboljši vtis: Brezhibna črna uniforma, svetla pištola, moderna puška ob strani, odlična vojaška postava, z eno besedo: Kakor bi videl evropskega vojaka.

Kitajski zid — največje čudo sveta

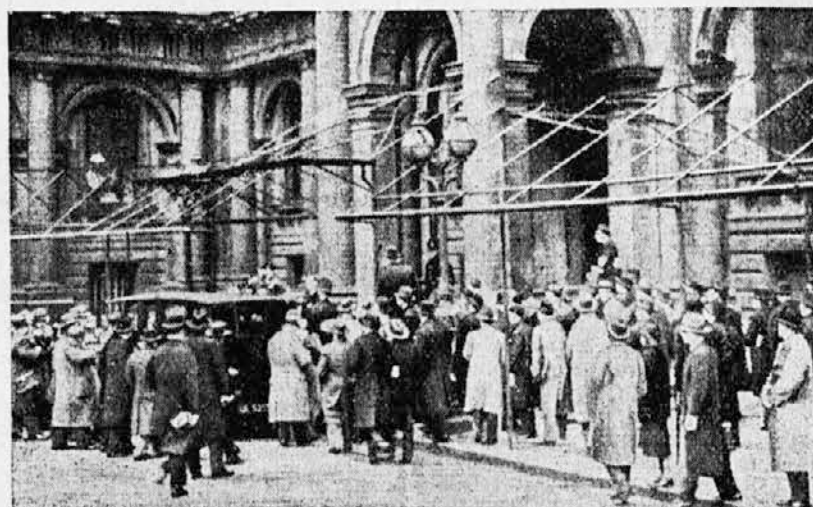
Tudi dežela sama je dokaj značilna. Gole, kamenite pušave brez dreves, brez sledu, da bi tod bival človek, vse do neizmernih daljin, kamor nese oko. Na obzorju bodejo v nebo strme gore, ki se pri vsakem koraku pomikajo bližje in slednjič obdajajo kot strme stene ozko dolino, po kateri vozi čudoviti tvor železnice. In ko pomoliš glavo skozi okno, da bi videl vrhove teh gora, zagledaš nekaj, o čemer si slišal samo pripovedovati in česar si niti v svoji najbujnejši fantaziji nisi upal predstavljati tako, kakor to čudo sedaj gledaš pred seboj v vsej svoji resničnosti, v vsem bajnem veličastvu, ki ga je ustvarila nepojmljiva sila človekove volje in pridnosti njegovih rok — pred seboj vidiš veliki kitajski zid. Skoro navpično se vzpenja preko nebotičnih gora, se vije preko ozkih slemen, pada kot elap v dolino, se zopet dviga in izgublja v zamegljeni daljavi neznane doline. Kot ogromna kamenita kača, z obrambnimi stolpi na hrbtu, luskinasto streho, tako se ti zdi. Človeška roka ni ustvarila nikjer enakega, niti podobnega čuda, in ga tudi ne bo. Grška akropola ali piramide egiptskih faraonov so v primeri s tem kot igrače, kot prazen nič...

Vedno bolj pusta, divja, vedno bolj obupna postaja pokrajina, čim dalje greš v njeno notranjost. Le za trenutek se ti pokaže tu pa tam kot

pena na morskem valovih veliki zid nad gorskimi obronki kot edino »živo bitje« v tej pustinji.

„Glinasti“ Kalgan

Ura poteka za uro, pokažejo se najprej osamljene hiše na izsušenih tleh, nato celo morje hiš iz sive glin, posušena rečna struga, velik most preko nje. Prvi pozdrav — sovjetska zastava, nato japonska in tam daleč na robu mesta tudi nemška zastava s kljukastim križem.

Pred palačo, v kateri v Londonu zaseda Svet ZN

Ljudski pevci na velemestnih ulicah

Kogar zanese pot v velika mesta, Dunaj, Pariz, London itd. se bo zelo začudil, ko bo na cestnem vogalu naletel na lajnarja, poleg katerega stoji pevec, akrobat ali druge vrste »umetnik«. Mnogo teh v resnici zasluži naslov umetnika, dasi so to navadno le izgubljene eksistence. Marsikdo teh je imel na cesti prvi vidni uspeh in morda privrkal polno denarnico.

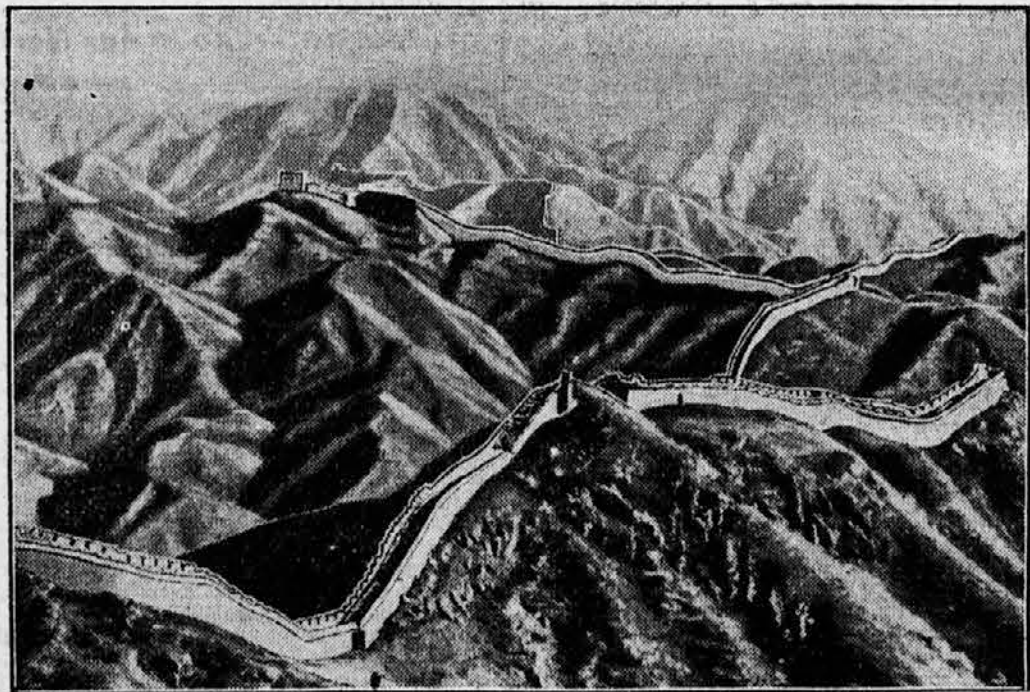
Se ni dolgo tega, ko se je na londonskih ulicah pojavljala pevka, katero so poznali pod imenom Roza, in žela velike uspehe. Z lajnarjem, ki je spremljal njeno petje, sta nabrala povprečno po 5 funtov na dan, ob sobotah pa, ko imajo Angleži že pred davnimi leti vpeljan svoj weekend, pa tudi po deset funtov. Še večji uspeh sta imela do drugih mestih in v Liverpoolu sta imela do 50 funtov tedenskih prejemkov, kar je toliko kot 13.000 dinarjev. Slava »Roze« pa je na mah obledela, ko se je zvedelo, da Roza sploh ni Roza, pač pa preoblečen moški.

Neki komorni pevec, ki se je sprl z družbo, se je v svoji jezi in trmi podal na cesto. Poiskal si je lajnarja, ki pa je imel na svojem vozu že kar cele orgle. S svojim krasnim tenorjem je privabljal ljudi, ki so se kar gnetli okrog njega in denarja je deževalo. Na obrazu je nosil črno svilen krinko, da bi ga ne spoznali.

A tudi obratno se je že večkrat pripetilo, da je ta ali oni pocestni komedijant prišel do odrske slave. Mlada ciganka je pela po hišah nekega severnega angleškega mesta. Slišal jo je bogataš, ji omogočil izobrazbo in postala je slovita koncertna pevka. Nekega slavnega violinista so izsledili, ko je mrzlega zimskega dne igral na ulicah. Edini sin ubogega predmestnega čevljarčka je pomagal očetu

Vlak se ustavi, pred nami stoji velik kolodvor. Saj je še tukaj tudi življenje doma! Plakati v kričeih barvah z evropskimi napisi razodevajo tujcu, da stoji na tem kosu zemlje mesto Kalgan.

Težko je danes priti dalje od Kalgana v Mongolijo. Minuli so oni časi, ko je bila prosta pot kamorkoli. Velika karavanska steza proti mongolskemu glavnemu mestu Urga je danes pod kontrolo čet iz Mandžurije. Evropci so v Mongoliji, milo rečeno, nezaželeni, posebno pa še časnikarji; kajti Mongolija je bodoče bojno polje, na katerem bodo merili svoje moči Rusi in Japonci. Na čigav račun, to je jasno že sedaj, a v čigav korist, to pa bo oznanil zadnji strel, ki bo odjeknil na tem bojišču.

Kitajski zid, okoli katerega se že tisočletja zbirajo čete

Nemška prvakinja v tenisu Cilly Aussem se je poročila s sinom italijanskega generala Murarija

Radio in SOS

Letno poročilo zedinjenih angleških radiopostaj navaja številke, ki dokazujejo izredno učinkovitost na prošnjo policije ali zasebnikov oddanih klicov SOS. Na ta način se je našlo 46% pogrešanih oseb, 55% preganjanih zločincev ter se oglasilo 24% priči pri prometnih in drugih nesrečah. Največji uspeh na tem področju beleži neki ameriški radioljubitelj, lastnik male kratkovalovne sprejemne in oddajne postaje, ki je rešil 5. oktobra leta 1934 parnik in nad sto človeških življenj. Ameriški parnik »Hawaii«, ki ga je hudo poškodovala burja na poti od Labradorja proti Halifaxu, je nujno klical na pomoč, a obalne postaje so iz neznanega vzroka preslišale klic. Ko se je zdelo nesreča neizogibna, se je nepričakovano oglasil omenjeni zasebnik, ki je takoj odgovoril: »Storil

bom vse, da vam bom pomagal.« Poprej je zopet zaman poskušal obvestiti obalne rešilne postaje, na to pa je dobil odgovor neke velike prekoceanse ladje. Sporočil je tja točne podatke o kraju nesreče. Parnik je dve uri pozneje dospel na cilj, vkrcal posadko in potnike ter zapeljal napopolnopolnopočje »Hawaii« v najbližje pristanišče. Radioljubitelj je prejel nešteto čestitk in pozdravov iz vseh delov sveta.

Dobro v obeh primerih

»Veš kaj, prijatelj, žena mi je resno zapretila, naj opustim kegljanje, ali pa pojde od mene.«
»Hm, ubožec, obžalujem te.«
»Ni treba. Saj bom brez nje v obeh primerih.«

Mrtvi in dva živa

In oče se je smejal: »Ne,« je dejal. »Po deseti uri nič več.«

Nato je sinček voščil staršem lepo lahko noč in odšel. Berger je gledal za njim; ko pa so se vrata za njim zaprla, je dejal s trudnim in žalostnim glasom. »Njemu vsaj vsega tega ne moremo odkriti. On je še otrok, ki ima glavo polno junaških zgodb. Kadar bo večji, bo že razumel, ko mu bom vse razložil. Toda ne bi rad, da bi bil razočaran.«

Helena ni odgovorila; začel je nemirno hoditi sem in tja po sobi. Nazadnje je odložila svoje ročno delo in vstala z vzdihljajem. »Tako torej,« je rekla. »Zdaj ti lahko vrnem, kar si mi nekoč povedal: čestitam zaradi Lüdersena.«

Postal je rdeč, skomignil je z rameni. »Moj Bog,« je dejal. »To nazadnje vendar ni taka čast. Navaden vodja poštnega urada.«

Tedaj je vprašala z nasmehom. »Ali ti ne bi bil rad kaj takega?«

»Že,« je odgovoril iskreno, »zakaj ne.«

Nato je vprašala: »Ali si pripovedoval Rognosu?«

»Je že bral. Rekel je, naj si tega ne ženem k srcu. Lüdersen je pač imel pravico do povisjanja, kot najstarejši prosilec. Rognos mi je skoraj očital, zakaj nisem bil prosil. Menil je, da je ono že pozabljeno, ono, kar se mene tiče.«

S pridušenim glasom je vprašala: »Ali ti tudi tako misliš?«

Stresel je z glavo. »Ne, nasprotno.«

Časnik je ležal na mizi. Razgrnila ga je, poiskala novico in je prebrala, Bog ve, v koliki pot že. Minute dolgo je strmela vanjo, to ga je dražilo in mučilo. Nato je počasi obrnila stran in ga pogledala trudno ter razočarano. »Da,« je rekla, »to bi torej lahko ti postal.«

»Lahko pa bi postal tudi Quisthus,« je odgovoril.

»Tudi Lüdersen bi bil lahko Quisthus.«

»No, jaz bi pa lahko tudi Lüdersen postal. V drugih okoliščinah. Nato seveda nikdar ne pomisli.«

To jo je malo umirilo, da je mislila. V njegovi nežnosti je bilo nekaj, kar jo je razočaralo, nekaj, kar jo je razoroževalo, nekaj, kar jo je kljub vsej grenkobi prisililo do sočutja.

»Škoda,« je rekla, »da je moralo priti tako daleč.«

Berger je šel poln hvaležnosti do nje, postavil se je za njo in ji šel z roko preko las, ona pa je še vedno strmela pred seboj na tla.

»Čudno,« je dejal, »kako živim vendar brez vseh polnih človeških pravic, samo zato, ker hočem živeti.«

Berger in Rognos sta se dogovorila za soboto. Berger je odšel na sestanek s tesnobnim srcem. Sram ga je bilo, ker se je zadnjič preveč razgalil. Toda malo preveč je bil v skrbih. Rognos ni bilo.

Po deseti uri je Berger še vedno upal, da bo videl prijatelja. Celo uro ni bil izpusil vrat iz oči, nepotrpežljivo je čakal, samo da bi bil preko prvega mučnega srečanja. Od desetih dalje ni več gledal na vrata, zato pa tembolj nenehno na uro. Minilo je četrto preko deset, bilo je pol enajstih, počasi se je blizala enajsta ura. Tedaj mu je v njegovi neskončni žalosti postalo jasno, da prijatelj ne bo. Ni mogel razumeti, odšel je po daljši poti domov, tako da Helena ne bi kaj opazila in začela izpraševati.

Ah, saj ni nič, to je vendar jasno, se je tolažil. Saj ni treba, da bi bil ravno bolan. Je že kaj drugega vmes prišlo.

Tiste štiri dni do srede je hotel z nekim nejasnim čustvom okrog. Kakor da bi mu kaj manjkalo. Kakor da bi ga za nekaj opeharili.

Nazadnje je prišel večer, ki ga je nestrpnost čakal; odhitel je na sestanek. Neka slutnja ga je napravila negotovega in nervoznega. Uresničila se je. Rognos tudi to pot ni prišel.

Zdaj je Berger začel resno premišljevat o tem. Toda kakorkoli je stvar obrnil in pogledal, vedno se je ustavil na istem mestu.

Prav gotovo je bolan. Naravnost smešno, da ne poznam njegovega naslova, tako bi ga mogel vsaj obiskati. Domov je šel po daljši poti, tako kakor zadnjič, toda zdaj ne zato, da bi se izognil vprašanjem, marveč zato, da bi bil sam s problemi. Posebno, da bi prišel do konca novemu problemu: kaj mu ta človek prav za prav pomeni.

Hodil je po ulicah gori in doli v ledenem, snežnomrznem januarskem večeru in ni vedel, kje hodi. Pa to tudi ni bilo pomembno. V resnici ni bil nikjer drugje kakor sam v sebi. Tam pa mu je bilo dano bolj samotno kakor v onih dolgih, pustih letih, preden se je spoznal z Rognosom. Da, bilo mu je skoraj tako kakor tisti obupni večer, ko je prišel iz policije in vedel, da bo Quisthus moral umreti.

Ah, Quisthus, je mislil in globoka žalost ga je obsla. Ali mi niso z žolcem zalili moje žalosti do tebe? Ali mi niso preplasil mojšega hrepenenja po tebi? Resnično sem te pogrčal in zaloval za teboj do obupa. Toda vse to bi bilo bolj čisto, ko bi ne bilo teh strahot, ki so me z njimi obsuli.